

Zimski semestar
ak. g. 2021./22.

Hebrejska *Tora* — osnovica Biblije

FFRZ: *Izborni predmet uz Biblija – SZ (ECTS 3)*

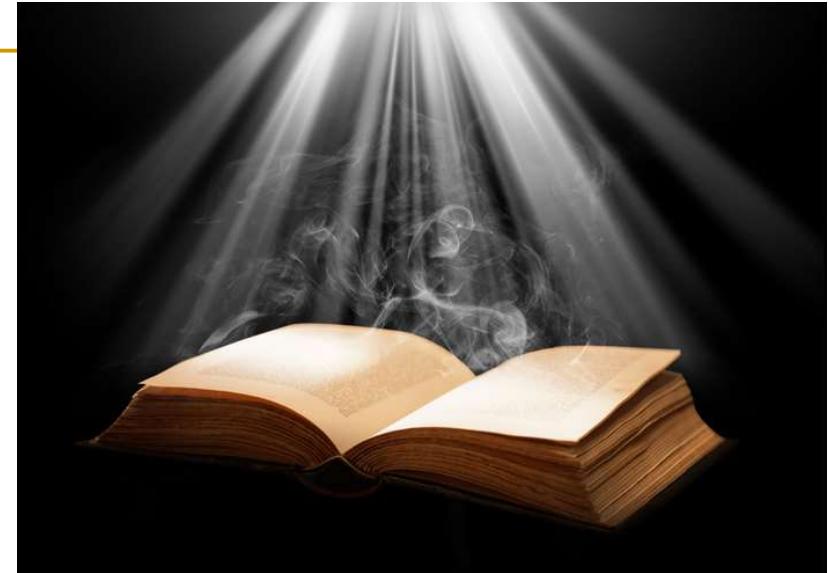
doc. dr. sc. Niko Bilić, SJ

amdg.ffrz.hr

→ nastava: FFRZ
četvrtkom, 10:15

Božja Pouka

- Kako se na *Tori* gradi cijela Biblija
- Bog sam tumači *Zakon* i *Zapovijed* u Izl 24,12:
  - “Napisao sam za njihovu *pouku*” (יְרָה – *jarâ* → – *Tôrâ* *Upute* → *vόμος* LXX → lex Vg Izl 24,12)
  - Pavao u Rim 15,4:
  - “napisano nama za *pouku*” (*διδασκαλία*)
  - Postojano Pismo koje tješi i donosi nadu

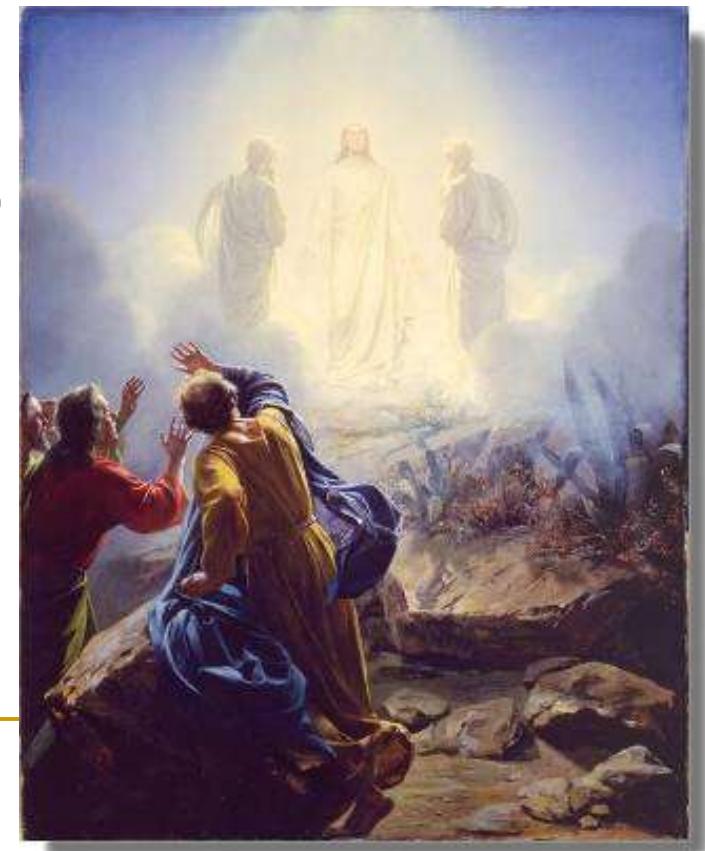
LXX: Pentateuh – Petoknjižje

- Isus *Učitelj* u Mt:
- 1. Govor na gori (5-7)
- 2. Slanje apostola (10)
- 3. Prispodobe (13)
- 4. Govor o Crkvi (18)
- 5. Protiv farizeja i Posljednji sud (23-25)
  - Završetak ~ “Isus dovršio govor”
(7,28; 11,1; 13,53; 19,1; 26,1)
  - *Mudrost* u Mudrošnim spisima:
- = *Zakon*
- Psalmi: 5 knjiga, 150 prema odlomcima Tore

Preobraženi i *Zakon*

- Učenici prepoznaju (Mk 9,5)
- “*sjenica Mojsiju i Ilijii*”
  - Blagdan sjenica (*Izlazak*, Lev 23)
  - Tema razgovora (Lk 9,31)?
- Isusov *Izlazak* – Otkupljenje
  - Dvoznačna reakcija (Mk 9,5)
- Strah (φόβος Mk 9,5)
  - “Lijepo nam je”
(καλόν Mk 9,5)
    - usp. Lk 24,37.41:
strah, radost

Mojsije = Zakon

- Bivšem gubavcu (Mk 1,44):
- Mojsije propisao
  - O kultnom daru “korbanu”:
- Mojsije rekao:
Poštuj oca i majku (7,10)
- O braku: Što je zapovjedio Mojsije (10,3)?
  - Dopustio otpusno pismo (4) ⇔ od početka (6)
  - O uskrsnuću: Mojsije napisao (levirat 12,19)
- *Knjiga Mojsijeva* (o grmu 12,26)

Die Verklärung Jesu.
Ich bin es heute, wach ich befindt Jesus Segnungen an mir, um endlich wach will, und glänzt. Das ist, wenn Männer rufen mit ihm, welche waren Segnungen und Erbarmen. Die erfüllen in Sterblichkeit, und erhalten von ihm Segnungen, werden in Ewigkeit erfüllten zu Zelebrieren. Gehet also, und ke seid den waren, wenn will Gedenkt.

Die Verklärung Jesu.

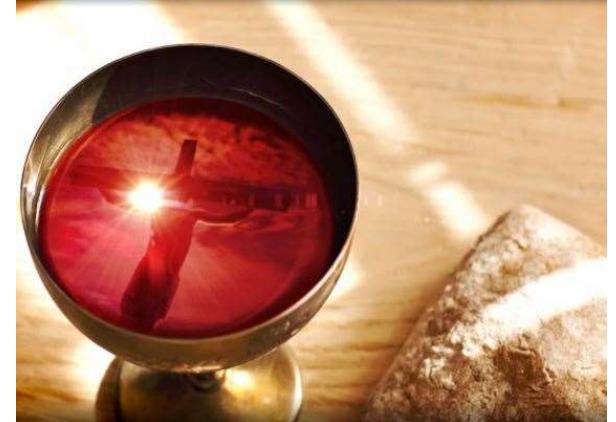
Ich bin es heute, wach ich befindt Jesus Segnungen an mir, um endlich wach will, und glänzt. Das ist, wenn Männer rufen mit ihm, welche waren Segnungen und Erbarmen. Die erfüllen in Sterblichkeit, und erhalten von ihm Segnungen, werden in Ewigkeit erfüllten zu Zelebrieren. Gehet also, und ke seid den waren, wenn will Gedenkt.

fr.

fr.

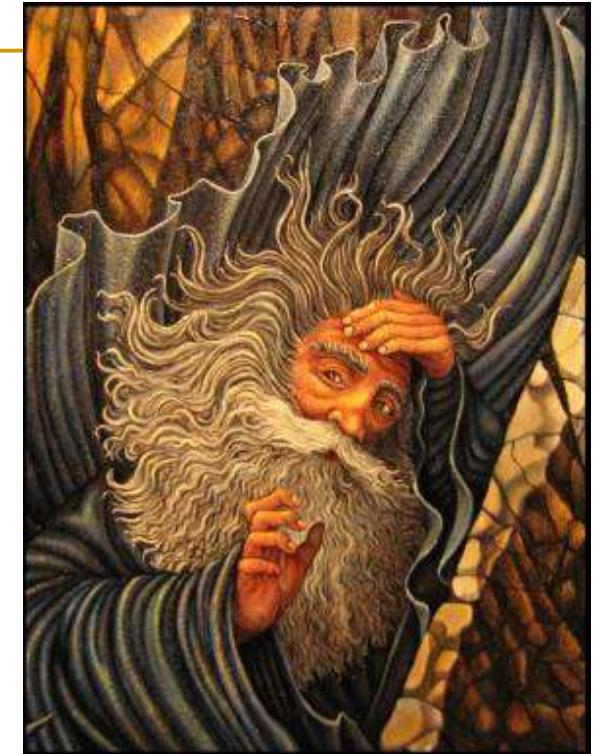
Kristova smrt i uskrsnuće

- Mojsije (Izl 24,8):
- krv Saveza (Izl 24,8; Hebr 9,20)
  - Savez: Izl – Br
- Isus: krv Saveza
  - *moja* (Mt 26,28; Mk 14,24)
- Krist – poslušan do smrti (Fil 2,8)
  - “Umri” (Pnz 32,50) → “Na križu”
  - Na Uskrs (Lk 24):
- Počevši od *Mojsija* (7)
- *Mojsijev Zakon* (44)

Mojsije na gori (Izl 34)

- *Nalog Mojsiju u 34,2?*
- Popni se (Izl 34,2); sam (v3)
  - Oblak (5);
40 dana posta (34,28↔24,18)
  - *Definicija imena יהוה u 34,6?*
- Milosrdan (**רָחֵם** *raḥam*), milostiv (**חִנּוּן** *hanan*),
spor na srdžbu, bogat privrženošću (**חֶסֶד** *hésed*)
i pouzdanošću (34,6) = revan (v14)
  - *Trajan plod (osim Ploča):*
- Mojsijevo lice sjaji (Izl 34,29s.35; usp. Mt 17,2)

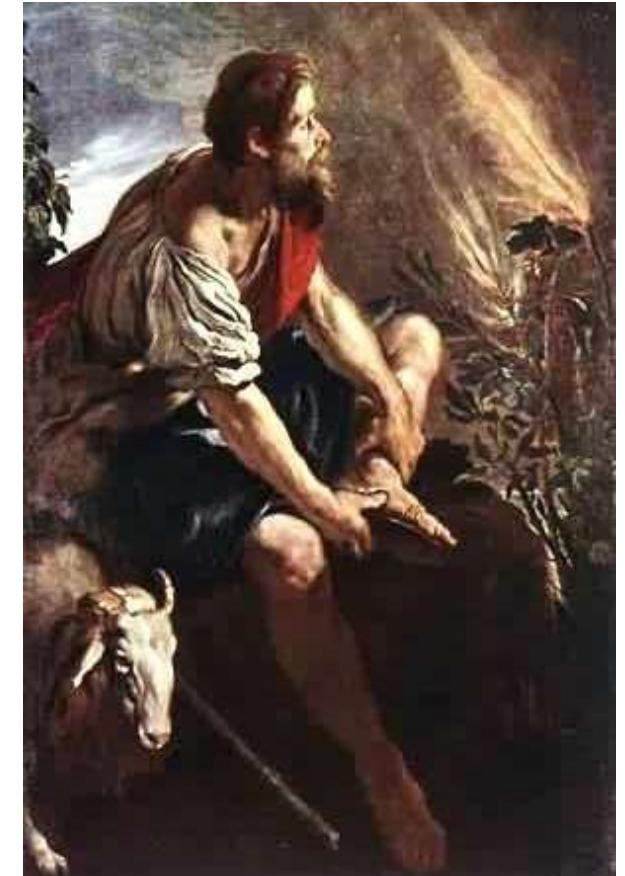
Božje srce

- Najava u 33,19:
  - “milostiv sam kome sam milostiv (**רָחַם raham**), smilovat ću se kome ću se smilovati” (**חִנֵּן hanan** 33,19)
  - Čuva privrženost (**חֶסֶד hésed**) tisućama, *brine se za krivnju* (34,7)
    - Nosi (=oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)
    - Ivan Krstitelj u Iv 1,29:
      - Jaganjac Božji odnosi grijeh

Odarbanik Božji (usp. Lk 9,35)

- Zemljopisni položaj? (Izl 3,1)
- Brdo Božje, Horeb
- = Sinaj
  - Definicija Božjega imena u 3,14?
יְהוָה = “Ja sam koji jesam” (3,14)
    - “Bit ću, tko god da će biti”
= uzvišenost, sloboda, budućnost
    - Mojsijeva reakcija u 3,5.6?
- Mojsije bez obuće (3,5),
prekrivena lica (6)

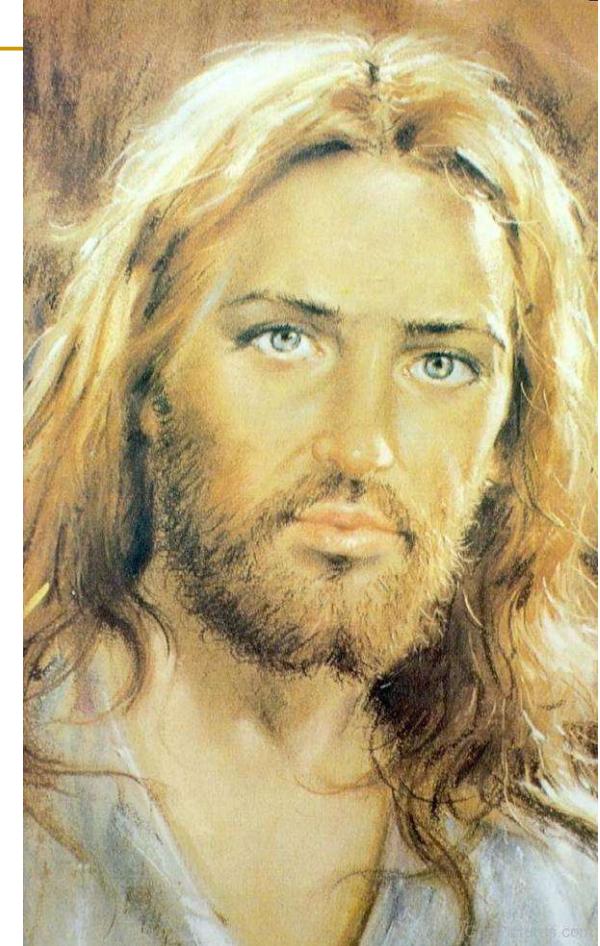
Prvi put na gori

- Postupak Mojsijev u Izl 24,3.4.7?
- Narodu sve Božje riječi (3)
- Ispisuje sve Božje riječi (4)
- Čita narodu Knjigu Saveza (7)
  - Doživljaj Mojsijev u Izl 24,15-18:
- Oblak, 7. dana poziv
- Boravak 40 dana i 40 noći

Prva od svih zapovijedi

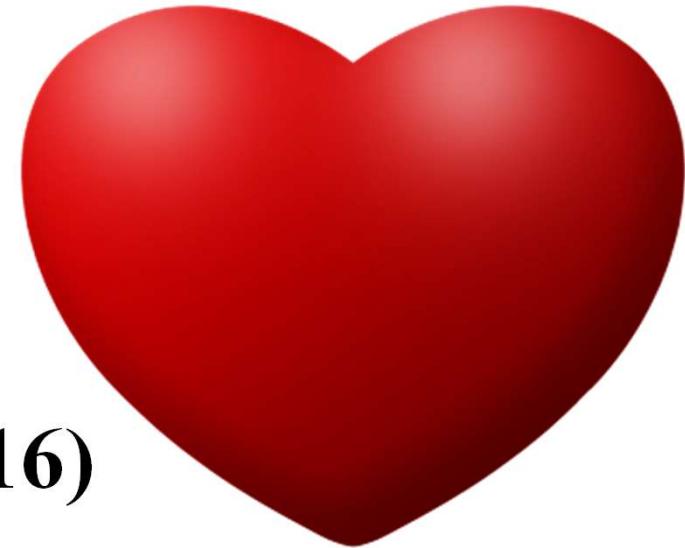
- Pitanje Isusu u Mk 12,28
- Odgovor u 29.30.31 (usp. Mt 22,37):
  - A) Prva: Bog naš = Pnz 6,4b (29)
  - Ljubi! = Pnz 6,5 + ψωύς (30)
  - B) Druga: Lev 19,18 (31)
    - Odgovor u Lk 10,26:
  - U Zakonu što piše? Kako čitaš?
  - *Pismoznanac* navodi (27 – zajedno):
  - Pnz 6,5: Ljubi Boga! + Lev 19,18: bližnjega!

Cjelovita ljubav

- Zapovijed u Pnz 6,5:
- Ljubi יְהוָה (Pnz 6,5
usp. 10,12; 11,1; 11,13; 30,16)
- 1. Srce לב *leb* – καρδία
  - Srce: središte osobe, sjedište spoznaje i misli,
izvor riječi (=glava)
- 2. Duša נֶפֶש *nefeš*, ψυχή – redovito: “život”
- 3. Snaga כָּחַד *m^eô'd*, ἵσχυς – obilje, sila
(*jako* dobro Post 1,31; Mt 22,37 izostavlja)

Utemeljenje

- Ljubi(te) svim srcem,
svom dušom
(Pnz 10,12; 11,13)
  - Uvod u Pnz 6,4:
- Jer je naš (~ Savez),
jer je jedini (Pnz 6,4)
  - Svrha zapovijedi u 11,14 i 30,16:
- Dobit ćeš plodno tlo (11,14)
- Da živiš, budeš blagoslovljen (30,16)
  - Kraljevstvo Božje u NZ

